

Sprawozdanie

komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie przedłożenia projektu ustawy uzupełniającej postanowienia ustawy krajowej z dnia 20. marca 1874 Nr. 29. Dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznym urządzeniu ksiąg hipotecznych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Wysoki Sejmie!

Projekt ustawy, uzupełniającej postanowienia ustawy krajowej z dnia 20. marca 1874 Nr. 29 Dz. u. kr. przez Wysoki Sejm w dniu 15. listopada 1890 uchwalony — nie uzyskał Najwyższej sankcyi, a powodem odmowy była ta okoliczność, że w projekcie oznaczono kwotę 25 zł. w. a., rocznie w podatkach realnych opłacać się mającą, jako minimum, aby dla części składowych wydzielonych z posiadłości tabularnych, nowe ciała tabularne utworzonym być mogło.

Wysoki Rząd wymaga, aby owo minimum kwotę 100 zł. w. a. w podatkach realnych wynosiło, a żądanie to motywuje tem, że nie można popierać dążenia, aby posiadłość, niegdyś dominikalna, która według statutu krajowego należy do grupy interesów większej własności, mogła być dalej rozdzielaną na samoistne części o niższym podatku jak 100 zł. z zachowaniem tabularnego charakteru tych części. Wysoki Rząd, podając cyfrowo wzrost wyborców z większej własności w kraju naszym od roku 1873 do roku 1885, opłacających w podatkach realnych wyżej 100 zł., oraz wzrost nowych ciał tabularnych, opłacających w takichże podatkach poniżej 100 zł. i porównyując przyrost ten z przyrostem od roku 1885 po koniec roku 1890, przyszedł do tego przekonania, że ustawowe zezwolenie na dalsze tworzenie ciał tabularnych z podatkiem realnym tylko 25 zł. przyczyniłoby się do rozdrobnienia ciał tabularnych w sposób, który w myśl istniejących ustaw konstytucyjnych pożądanym nie jest.

C. k. Rząd twierdzi, że nawet ta okoliczność, iż tworzenie mniejszych ciał tabularnych uczyniono zawisłem od zezwolenia c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego, nie wieleby przeszkodziła wzrastającemu rozdrabnianiu.

Jak dalece posiadłość dawniej dominikalna, a obecnie tabularna, w kraju naszym uległa rozdrobnieniu, wykazuje się z tego, że gdy po koniec roku 1885 było 2076 wyborców w grupie wielkiej posiadłości, a 1948 posiadaczy mniejszej własności tabularnej, opłacających w podatkach realnych poniżej 100 zł. i wykonywujących prawo wyborcze wirilne w grupie mniejszych posiadłości, czyli razem wzięwszy 4024 ciał tabularnych, to z końcem roku 1890 wzrosła ilość ciał tabularnych na 8586, mimo że dopiero w znaczniejszej części założono księgi tabularne.

C. k. Rząd nadmienając dalej, że właściciel 4 ciał tabularnych z opłacanym podatkiem realnym po 25 zł. mógłby według 2 ust. §. 9 ord. wyb. sejmowej wcisnąć się do grupy większej własności i wykonywać w tej grupie prawo wyborcze, co stanowiłoby mogło uszczerbek w interesach większych posiadłości, które z interesami małych posiadłości gruntowych identycznymi nie

są — oznajmia też wreszcie Wysoki Rząd, że jeśli w odnośnej ustawie ma być zamieszczonym census co do wymaganej do utworzenia osobnego wykazu hipotecznego w księdze tabularnej, rocznej kwoty rządowych realnych podatków, to należy przestrzegać tego, aby mniejszej kwoty jak 100 zł. nie ustanawiano, tak, iżby nowo utworzone ciało tabularne uprawniało właściciela do wyboru w grupie większych posiadłości.

Stosownie do powyższych wskazówek Wydział krajowy przedłożył ponownie projekt ustawy zupełnie identyczny z projektem komisji prawniczej w roku 1890 wypracowanym, a przez Wysoki Sejm uchwalonym, podwyższając jedynie ów census z kwoty 25 zł. na 100 zł., a komisya badając ponownie ten projekt,

z uwagi, że sprawę tej uzupełniającej ustawy już od roku 1881 się traktuje, a sądy nasze w sprawach hipotecznego wydzielania i tworzenia nowych ciał hipotecznych i tabularnych nie jednolicie postępują i w skutek różnorodnej praktyki, kontrahentów na wydatki i straty narażają, a nadto bieg interesów tamują, że przeto nnormowanie jednolitego postępowania w tych sprawach jest wielce potrzebnem ;

z uwagi, że Wysoki Rząd stanowczo domaga się — jeśli w ogóle jakiś census ma być ustanowionym, przyjęcia minimalnej kwoty 100 zł. w podatkach realnych, aby nowe ciało tabularne utworzonym być mogło, zaś nieustanawianie jakiejś kwoty i pozostawianie Wys. Rządowi zupełnej wolności ocenienia czyli i kiedy zezwolenie utworzenia nowego ciała tabularnego ma być udzielonem lub nie, byłoby dla kontrahentów nader niedogodnem, gdyż nie byłoby żadnych danych na to, czyli z pewnego obszaru ciało tabularne utworzonym zostanie lub nie, a niepewność taka oczywiście byłaby szkodliwą ;

z dalszej uwagi, że Wysoki Rząd oprócz owego wymogu, przeciwko uchwalonemu w r. 1890 przez Wysoki Sejm projektowi żadnych zarzutów nie podnosi i jak to z reskryptu Wys. c. k. ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 9. czerwca 1891 l. 2441 intymowanego przez Wys. c. k. Namiestnictwo pod d. 21. czerwca 1891 l. 6.041 wynika, projekt ten do Najwyższej sankeyi przedłożonym zostanie, jeśli tylko ów census podatkowy do kwoty 100 zł. podniesionym będzie, wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym następny projekt ustawy $\frac{1}{2}$. pod uchwałą Wysokiego Sejmu. Jedynie JW. Radca dworu Krynicki z powodu stylizacji §. 2 projektowanej ustawy, podniósł trudności jakieby doznać mogła praktyka przy zastosowaniu, mianowicie przez wzgląd na postanowienia §. 2 ustawy z d. 21. marca 1888 Nr. 41 Dz. u. kr. i doradza, aby dla jasności zaznaczyć wyraźnie w §. 2 projektu ustawy, że się znoszą ograniczenia ustawy krajowej z r. 1888, inaczej sędzia tabularny, bacząc na przepis §. 3 ustawy z dnia 20. marca 1874 Nr. 29. D. u. kr., tylko wtedy zezwoli na przeniesienie ciała tabularnego do księgi gruntowej mniejszej posiadłości, jeśli strona wykaże, że dotycząca gmina zgodziła się na wcielenie posiadłości tabularnej do związku gminy i że nadto ani polityczna władza krajowa ani Wydział krajowy nie zarzuciły.

Komisya atoli nie zgodziła się z tem zapatrywaniem, sądzi że §. 2 projektowanej ustawy jest jasnym i że według zasady „lex posterior derogat priori“ — nie powinien rodzić u sędziego tabularnego żadnej wątpliwości.

Lwów dnia 15. marca 1892.

Przewodniczący :

Zoll.

Sprawozdawca :

Klemensiewicz.

U s t a w a

z dnia . . . . . uzupełniająca postanowienia ustawy krajowej z dnia 20. marca 1874. Nr. 29. dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznem urządzeniu ksiąg hipotecznych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanowiam :

§. 1.

Dla części składowych, wydzielonych z posiadłości tabularnej, może być osobny wykaz hipoteczny utworzony w księgach tabularnych, jeżeli roczna należytość w podatkach rządowych realnych z tychże części najmniej 100 zł. w. a. wynosi, a strona w odnośnem podaniu tabularnem przedłoży dowód, że c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy zgadzają się na utworzenie takiego wykazu.

W braku powyższych warunków utworzom będzie dla takich wydzielonych części składowych nowe ciało hipoteczne w księgach gruntowych dla posiadłości nietabularnych.

* Gdyby jednak właściciel takiego nowego ciała w przeciągu jednego roku od daty zawarcia odnośnego kontraktu przedłożył zezwolenie c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego na utworzenie z tychże samych części składowych nowego wykazu tabularnego, natenczas powyższe ciało hipoteczne może być na żądanie właściciela przeniesione do ksiąg hipotecznych tabularnych.

§. 2.

O ile zachodzą warunki przewidziane w §. 5. ust. kraj. z dnia 20. marca 1874 Nr. 29. dz. u. kr., mogą być posiadłości tabularne, lub wydzielone części składowe tychże, na żądanie właściciela wcielane albo do innego wykazu hipotecznego posiadłości tabularnej, objętej tą samą księgą gruntową, albo do wykazu hipotecznego księgi gruntowej dla posiadłości nietabularnych tejże samej gminy katastralnej, a to z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 6. lutego 1869. Nr. 18 dz. p. p.

Pod tymi samymi warunkami mogą posiadłości nietabularne lub wydzielone z nich części składowe wcielone być do wykazu hipotecznego posiadłości tabularnej, jeżeli będzie wykazanem, iż równocześnie z tem wcieleniem lub też wcześniej wydzieloną została z tejże posiadłości tabularnej taka część, z którejby roczna należność w podatkach rządowych realnych nie wynosiła o wiele niższej kwoty od tej, jaka przypada z posiadłości nietabularnej, wcielić się mającej.

Przed zezwoleniem na żądane wcielenie sąd właściwy zasięgnąć ma opinii c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego

§. 3.

Posiadłości tabularnej, które w myśl ustawy krajowej z dnia 21. marca 1888. Nr. 41 Dz. u. kr. wcielone zostaną do związku gminnego, mają być przez właściwe sądy z urzędu wydzielone z ksiąg hipotecznych, przeznaczonych dla posiadłości tabularnych a przeniesione do ksiąg hipotecznych, obejmujących wykazy posiadłości nietabularnych tej samej gminy katastralnej.

W tym celu zawiadamiać będzie c. k. Namiestnictwo sądy kolegialne o każdym takim prawomocnem wcieleniu posiadłości tabularnej do związku gminnego.

§. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie zaraz po jej ogłoszeniu

§. 5.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.
